

[Kjær Rasmussen.]

giver uddannelsesstøtten dem mulighed for at overvinde et uddannelsesfremmed eller uddannelsesfjendtligt miljø.

Vi har fastsat beløbet 13.000 kr. på grundlag af forskellige undersøgelser, som har vist, at dette i 1967 var de gennemsnitlige leveomkostninger for en studerende. Vi er klar over, at 13.000 kr. forekommer at være et højt beløb i forhold til indkomsten i de dårligst stillede grupper i samfundet: folkepensionisterne og personer under offentlig forsorg. Det forekommer også som et højt beløb i forhold til f. eks. indkomsten for en lavtlønnet forsørger. Men for den sidste gruppes vedkommende må man bemærke, at den uddannelsessøgende forsørger også efter dette forslag hører til blandt de lavest lønnede. Hvad de specielle forsørgerpligter for denne gruppe angår, må de løses bl. a. gennem en almindelig lovgivning om øgede børnetilskud. Endvidere vil støtte givet allerede fra det 15. år være til hjælp netop for lavtlønnede forsørgere, der herved hurtigere aflastes for deres forpligtelser. Og endelig er en demokratisering af uddannelserne afgørende for en løsning af lavtlønsproblemet.

Hvad angår de skandaløst lave folkepensioner og offentlige understøttelser, vil vi understrege, at vi ikke med vort lovforslag har ønsket at prioritere uddannelsesproblemet over de nævnte sociale og indkomstmæssige problemer, men da støtten til uddannelsessøgende på baggrund af von Eyben-betænkningen kommer til behandling i denne samling, har vi ønsket at tilkendegive vort syn på det spørgsmål. VS føler sig stadig forpligtet af lavindkomstproblemet.

Vi har ikke ment, at støtten bør gøres afhængig af forældrenes økonomiske forhold. Dels sætter dette den uddannelsessøgende i et urimeligt og uønskeligt afhængighedsforhold til forældrene, dels har det ved undersøgelser vist sig, at forældrenes indkomstniveau skal være endog meget højt, før de i nævneværdig grad støtter deres uddannelsessøgende børn økonomisk. For tiden sker nedskæringen i den offentlige støtte, længe før dette niveau nås. Et særligt spørgsmål rejser støtten til lærlingene. I dag er lærlingene en urimeligt billig arbejdskraft for private arbejdsgivere. Lærlingelønningerne burde i betragtning af det arbejde, lærlingene præsterer, sættes meget kraftigt i vejret, men i det

øjeblik det offentlige dækker lærlingenes personlige udgifter, vil det med den nuværende mesterlære i virkeligheden betyde et tilskud til de private arbejdsgivere. Dette kan ikke være formålet med uddannelsesstøtte. Når vi alligevel går ind for fuld støtte til lærlinge, er det da også i forventning om, at mesterlæren næppe holder mange år endnu. Og enhver frigørelse — også økonomisk — af lærlingene fra private arbejdsgivere er et fremskridt. Det bør tilføjes, at de 13.000 kr., VS foreslår som uddannelsesstøtte, i hovedsagen er lig med det beløb, lærlingenes egen organisation kræver.

I øvrigt vil det være en naturlig konsekvens af vedtagelse af dette lovforslag, at man samtidig påbegynder lovgivning om mesterlærens ophør. Allerede nu burde det være fagskolerne, der ansatte lærlingene, så at det ikke var overladt til private arbejdsgivere at afgøre, om en person var egnet til en bestemt uddannelse. Endvidere burde såvel brancheuddannelser som specialuddannelser hurtigst muligt ændres til undervisning på fagskole suppleret med kortvarig praktikanttjeneste alene i uddannelsesøjemed. Hvis arbejdsgiverne til sin tid, når disse krav skal gennemføres, ikke bl. a. ved henvisning til lærlingelønninger kan gøre særlige krav gældende om indflydelse på lærlingeuddannelserne, vil lærlingene stå stærkere end nu. Derfor nærer jeg trods alt ingen betænkelighed ved at yde fuld støtte til lærlingene.

Vi har sat den nedre grænse for opnåelse af uddannelsesstøtte ved 15 år, fordi rådigheden over egen indkomst indtræder på dette tidspunkt. Denne ret er dog efter dette lovforslags målsætning ikke tilstrækkelig vidtgående, og jeg skal her henvise til bemærkningerne. Så længe undervisningspligten kun er på 7 år, eksisterer der et særligt problem for de ikke-undervisningspligtige under 15 år, og det er søgt løst i § 2, stk. 2. Lad det i denne sammenhæng i øvrigt være indrømmet, at den frigørelsessensigt, vi nærer, naturligvis ikke tilfredsstilles alene ved dette lovforslag. Men der er gjort en begyndelse — for resten også til at frigøre forældre fra nogle af de forpligtelser, de i dag har over for deres halv voksne børn.

Lovforslaget åbner mulighed for at opnå støtte til gennemførelse af individuelt studieprogram. Dette sigter mod at mindske af-